

Høringsuttalelse - Høring om forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven - Skolebytte i mobbesaker

ASKI ESARK-03-201300286-119

Hva saken gjelder:

Kunnskapsdepartementet har den 6.6.2014 sendt på høring forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven knyttet til skolebytte i mobbesaker. I høringsforslaget foreslås det å presisere i opplæringsloven at en elev som mobber kan flyttes til en annen skole.

Høringsnotatet med høringsbrev finnes på departementets nettsider på følgende adresse:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/hoeringer/hoeringsdok/2014/Horing---forslag-til-endringer-i-opplaringsloven-og-privatskoleloven.html?id=762281>

Høringsfristen er fastsatt til 5. september 2014.

Bakgrunn for forslaget:

Alle elever har rett til et godt læringsmiljø uten mobbing. Arbeidet mot mobbing krever kontinuerlig oppmerksomhet på alle nivåer i skolen, og det er avgjørende at skolene jobber systematisk og langsiktig for å forebygge og bekjempe mobbing. Opplæringsloven gir alle elever en individuell rett til et godt psykososialt miljø og stiller krav til at skolene ved mistanke eller kunnskap om at elever blir utsatt for krenkende ord eller atferd, som mobbing, griper inn og stanser dette. I noen tilfeller klarer ikke skolene å stanse mobbingen til tross for at det er sett i verk tiltak. Av hensyn til den som er offer for mobbingen, kan det som en siste mulighet være aktuelt å flytte eleven som mobber til en annen skole.

Departementet viser til regjeringens politiske plattform, Sundvolden erklæringen, hvor det heter at regjeringen vil «sørge for at det er mobberen som bytter skole i mobbesaker der skolebytte er eneste løsning».

Gjeldende rett:

Etter opplæringsloven § 8-1 første ledd har grunnskoleelever rett til å gå på den skolen som ligger nærmest eller den skolen i nærmiljøet de sokner til. Etter bestemmelsen fjerde ledd kan en elev i særlige tilfeller flyttes til en annen skole enn den eleven har rett til å gå på etter første ledd, når hensyn til de andre elevene tilsier dette.

Det følger av forarbeidene til denne bestemmelsen, Ot.prp nr. 44 (1999-2000) s 27-29, at flytting av en elev bare kan gjøres i helt spesielle unntakstilfeller, når adferden til eleven i alvorlig grad går ut over skole- og læringssituasjonen til de andre elevene og det dermed ikke er forsvarlig å gi eleven et opplæringstilbud på nærskolen. Dette er spesifikt omtalt slikt:

Retten til enkelteleven må i slike helt spesielle tilfeller vike for retten til andre elever i klassen. Dette vil for eksempel kunne gjelde situasjoner der en står over vedvarende og alvorlig mobbing eller annen atferd som virker ødeleggende på læringssituasjonen.

At en elev som mobber kan flyttes til en annen skole fremgår ikke eksplisitt i opplæringsloven, men det fremgår av lovens forarbeider at det er adgang til dette.

Departementets forslag:

Departementet foreslår å presisere i lovteksten at det i mobbesaker er adgang til å flytte en elev som mobber, til tross for at dette er mot elevens og foreldrenes vilje. At en slik mulighet finnes er viktig av hensyn til eleven som blir utsatt for mobbing. Departementet presiserer at det som foreslås ikke er en ending av gjeldende rett men en synliggjøring av denne. Lovendringen gir derfor ikke større eller enklere tilgang til å flytte elever som mobbes.

Det understrekes at forslaget til presisering ikke er ment som en lettvinnt løsning på utfordringene skolene står over når det gjelder mobbing. En presisering som er foreslått vil vise at flytting av en elev som mobber er mulig i særlige tilfeller. Forslaget er derfor ment som en klargjøring og kan i tillegg gi en viktig signaleffekt og virke preventivt i arbeidet mot mobbing.

Skolene må ha prøvd ut flere andre tiltak før det er aktuelt å flytte en elev (opplæringsloven § 8-1 fjerde ledd). Når det gjelder mobbing kan skolen på bakgrunn av sin handlingsplikt, på eget initiativ eller etter informasjon fra elev og foreldre, ha satt i gang tiltak for å stoppe krenkelsene (opplæringsloven § 9a-3). Dersom en elev eller forelder krever tiltak skal skolen snarest mulig behandle saken etter reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Det følger en hel del rutiner for involvering av berørte parter, hvilke tiltak som iverksettes, samarbeid mellom foreldrene til elevene osv. Dersom det har vært satt i gang tiltak som ikke har ført frem, kan vilkåret om at tiltak må ha vært prøvd ut, være oppfylt.

I høringsnotatet gjennomgår departementet en hel del andre problemstillinger som reiser seg ved å flytte en elev som mobber til en annen skole. Det vises blant annet til barnekonvensjonens artikkel 3 om «barnets beste», og at hensyn til denne vil gjelde både den som mobber og den som blir mobbet, og at det av den grunn må foretas en avveining mellom motstridende hensyn.

Samtidig er det satt begrensninger i opplæringslovens § 8-1 fjerde ledd, slik at flytting av en elev ikke skal bli et uforholdsmessig stort inngrep. En elev kan ikke flyttes til en skole utenfor kommunen, dersom dette innebærer at eleven må flytte ut av hjemmet eller at skoleskyssen blir uforsvarlig lang. Begrensningen som er satt må sees i lys av at bestemmelsen også åpner opp for flytting av elever av andre grunner, eksempelvis elever med adferdsvansker. Kommunen/skolen må ivareta offeret på andre måter om en elev som mobber ikke kan flyttes grunnet de nevnte begrensninger.

En annen problemstilling som trekkes frem er dersom det er flere mobbere. Dette er noe som må tas stilling til i hver enkelt sak, men det er ikke slik at bestemmelsene bare kan brukes til å flytte en av mobberne. Dermed kan det være at flere av elevene som mobber flyttes til en annen skole.

Flytting av elev etter opplæringsloven § 8-1 fjerde ledd kan også omfatte andre tilfeller enn mobbing. Dette kan være annen atferd som kan være krenkende for elever eller virke ødeleggende på en lærings situasjon og som kan medføre at en elev må flyttes til en annen skole.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Departementet mener forslaget ikke medfører nye plikter eller rettigheter. Dette siden forslaget går ut på å presisere en rett som allerede er gjeldende.

Byrådens kommentar:

I Bergen legger skoleeier særlig vekt på to virkemidler for å følge opp og støtte skolens arbeid i forebygging av mobbing. Det ene er at sosial kompetanse og psykososialt læringsmiljø er et av temaene ved kommunens kvalitetsoppfølging av skolene. Det andre er at alle skoler på ungdomstrinnet er pålagt å bruke et forskningsbasert program for å forebygge mobbing.

Som departementet skriver i høringsbrevet så innebærer ikke lovendringen noen endring av gjeldende rett, men en presisering og synliggjøring av de mulighetene som ligger i lovverket. Byråden mener at denne presiseringen kan medføre at kommunen kan få flere saker som omhandler skolebytte i mobbesaker. Konsekvensene av høringsforslaget kan derfor være at skoler/kommuner benytter denne muligheten som ligger i lovverket oftere. Dette forutsetter at skolene har god kjennskap til kravene i forvaltningsloven og at det legges opp til gode tiltak for å stoppe krenkelsene.

Byråden mener at vedtak om skolebytte for mobberen er et kraftig virkemiddel, og det vil være strenge krav for å dokumentere hvilke tiltak som er prøvd ut og hvilken begrunnelse som blir gitt for å flytte en elev til annen skole. Dette er også vedtak som krever at det blir gitt forhåndsvarsel om at det kan være aktuelt å flytte eleven til en annen skole. Et slikt forhåndsvarsel kan i seg selv medføre at det ikke blir nødvendig å gjennomføre vedtaket. Byråden mener derfor at høringsforslaget kan ha en positiv preventiv effekt i arbeidet mot mobbing.

Byråden støtter departementets høringsforslag om å synliggjøre og presisere i opplæringsloven at elever som mobber kan flyttes til en annen skole.

Vedtakskompetanse:

Byrådets fullmakter § 7

Byrådet selv avgir høringsuttalelser på vegne av Bergen kommune. Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret. Høringsuttalelser avgitt av byrådet sendes uten ugrunnet opphold bystyrets kontor til orientering. Saken ansees ikke for å være prinsipiell.

Byråd for barnehage og skole innstiller til byrådet å fatte følgende vedtak:

1. Bergen kommune avgir høringsuttalelse slik det fremgår av saksutredningen.
2. Melding om vedtak sendes bystyrets kontor.

Dato: 28. august 2014

**** Ikke slett denne linje – elektronisk godkjenning flettes inn ****

Harald Victor Hove
byråd for barnehage og skole

Vedlegg:

Høringsnotat - Skolebytte i mobbesaker - Forslag om å presisere i loven at en elev som mobber kan flyttes til en annen skole